

lic. Alina Horiela

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

UDZIAŁ CHIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ W WOJNIE ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEJ¹

Abstract: Przez ostatnie półtora roku uwaga świata była skierowana na wschód, w głąb konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, który stał się jednym z najważniejszych wydarzeń we współczesnej geopolityce. W tym złożonym i wielowymiarowym scenariuszu, w którym dramaty polityczne przeplatają się z ludzkim cierpieniem, aktor, którego geopolityczna waga rośnie z każdym dniem – Chińska Republika Ludowa (ChRL) - dołączył do sceny z coraz większą intensywnością. Jego wejście na tę scenę nie tylko zmieniło układ sił i dynamikę konfliktów, ale także zrodziło wiele pytań o przyszłość regionalnego i globalnego bezpieczeństwa. W niniejszym artykule autor przeanalizuje zaangażowanie Chin w wojnę rosyjsko-ukraińską, przyglądając się ich interesom, działaniom i możliwym konsekwencjom tego zaangażowania dla globalnego porządku.

Słowa kluczowe: wojna rosyjsko-ukraińska, Ukraina, Chiny, plan pokojowy.

Wprowadzenie

Od wybuchu wojny rosyjsko-ukraińskiej, która trwa już ponad półtora roku, uwaga międzynarodowa skupiona jest na nieustannie rozwijającym się konflikcie w Europie Wschodniej. Niniejszy artykuł ma na celu przyjrzenie się zaangażowaniu Chin w ten zbrojny konflikt, a także przeanalizować ich wpływ na dynamikę wydarzeń i globalny układ polityczny.

W świetle trwającego konfliktu historycznie ugruntowane więzi między Chinami, Rosją i Ukrainą nabrały nowego wektora. Szybki rozwój sytuacji w regionie zwiększył zainteresowanie rolą, jaką Chiny odgrywają jako jedna z wiodących potęg na świecie. Jej strategia polityki zagranicznej, mająca na celu zapewnienie interesów narodowych i

---

¹ Opracowanie zostało przygotowane w ramach praktyki studenckiej zrealizowanej w Centrum Europy Wschodniej UMCS.

wzmocnienie pozycji geopolitycznej, jest coraz silniej ujawniana. Jednym z kluczowych aspektów zaangażowania Chin w konflikt rosyjsko-ukraiński jest integracja gospodarcza, wpływająca na manewry dyplomatyczne i zapewniająca nowe możliwości wszystkim stronom konfliktu.

Chiny i Ukraina w pierwszych miesiącach wojny

Stanowisko Chin w sprawie sytuacji w Ukrainie zostało jasno wyrażone w rozmowach telefonicznych 26 lutego 2022 r. między chińskim ministrem spraw zagranicznych Wang Yi a brytyjską minister spraw zagranicznych Elizabeth Truss, wysokim przedstawicielem UE do spraw zagranicznych Josepem Borrellem i doradcą prezydenta Francji Clementem Bonne. W rozmowach tych przedstawiono główne postulaty Chin:

1. Chiny są zaangażowane w poszanowanie i obronę suwerenności i integralności terytorialnej wszystkich państw oraz podtrzymują cele i zasady Karty Narodów Zjednoczonych. Stanowisko to jest spójne i jasne i odnosi się w równym stopniu do Ukrainy.

2. Chiny opowiadają się za wspólną, kompleksową i zrównoważoną koncepcją bezpieczeństwa. Uważają, że bezpieczeństwo jednego państwa nie może być osiągnięte kosztem bezpieczeństwa innych państw, a bezpieczeństwo regionalne nie może być zagwarantowane poprzez wzmacnianie lub nawet rozszerzanie ugrupowań wojskowych. Mentalność zimnowojenna musi zostać całkowicie porzucona. Uzasadnione interesy bezpieczeństwa państw muszą być respektowane. W obliczu pięciu kolejnych rund ekspansji NATO na wschód, uzasadnione roszczenia Rosji w zakresie bezpieczeństwa muszą być traktowane poważnie i właściwie.

3. Chiny uważnie śledzą rozwój sytuacji w Ukrainie. Konieczne jest, aby wszystkie strony zachowały niezbędną powściągliwość, aby zapewnić, że sytuacja w Ukrainie nie pogorszy się ani nie wymknie się spod kontroli. Konieczne jest skuteczne zagwarantowanie bezpieczeństwa życia i mienia ludności cywilnej, zwłaszcza w celu zapobiegania kryzysom humanitarnym na dużą skalę.

4. Chiny wspierają i zachęcają do wszelkich wysiłków dyplomatycznych mających na celu pokojowe rozwiązanie kryzysu ukraińskiego. Chiny z zadowoleniem przyjmują szybkie rozpoczęcie bezpośredniego dialogu i negocjacji między Rosją a Ukrainą. Kwestia ukraińska rozwinęła się w złożonym kontekście historycznym. Ukraina powinna być pomostem między

Wschodem a Zachodem, a nie granicą między wielkimi mocarstwami. Chiny opowiadają się również za tym, aby UE i Rosja zaangażowały się w równy dialog na temat kwestii bezpieczeństwa europejskiego, podtrzymując koncepcję niepodzielności bezpieczeństwa i budując zrównoważony, skuteczny i trwałe europejski mechanizm bezpieczeństwa.

5. Strona chińska uważa, że Rada Bezpieczeństwa ONZ powinna odegrać konstruktywną rolę w rozwiązaniu kwestii Ukrainy i skupić się na regionalnym pokoju i stabilności oraz wspólnym bezpieczeństwie wszystkich krajów. Działania podejmowane przez Radę Bezpieczeństwa powinny raczej studiować napięcia, niż je eskalować, promować dyplomatyczne rozwiązanie, a nie dalszą eskalację. W tym względzie Chiny zawsze negatywnie postrzegały rezolucje Rady Bezpieczeństwa, które często odnoszą się do rozdziału VII, upoważniającego do użycia siły i sankcji.²

Należy również zauważyć, że chińscy urzędnicy nie odnosili się do działań Rosji na Ukrainie jako „inwazji”, a chińskie media państwowe nie publikowały negatywnych historii o Rosji i rosyjskim prezydencie. W chińskiej blogosferze Władimir Putin, jego działania i retoryka związana z ukraińską operacją są powszechnie akceptowane przez nacjonalistycznie nastawionych użytkowników. Stanowisko Chin w sprawie kryzysu jest neutralne, przyjazne Rosji. Na tle kryzysu przedstawiciele chińskiego MSZ wielokrotnie podkreślali zamiar pełnego utrzymania stosunków z Rosją.

Chińska Republika Ludowa jako mediator w wojnie rosyjsko-ukraińskiej

W pierwszym roku wojny Chiny przyjęły rolę mediatora w negocjacjach między Ukrainą a Rosją, wielokrotnie oświadczając i wzywając obie strony konfliktu oraz społeczność światową do negocjacji i jak najszybszego rozwiązania konfliktu zbrojnego.

Z jednej strony, Pekin natychmiast opowiedział się za suwerennością i integralnością terytorialną Ukrainy, a jednocześnie za szybkim zakończeniem wojny. Z drugiej strony, chińscy dyplomaci powtórzyli treść oświadczenia podpisanego przez prezydenta Chin Xi Jinpinga i prezydenta Rosji Władimira Putina 4 lutego, zgodnie z którym źródłem kryzysu jest ekspansja

---

² *FM elaborates on China's basic position on Ukraine issue*, 26.02.2022, https://english.www.gov.cn/statecouncil/wangyi/202202/26/content_WS62197992c6d09c94e48a57e9.html (data dostępu 21.07.2023 r.).

NATO na wschód i lekceważenie przez Zachód żądań Rosji dotyczących bezpieczeństwa europejskiego.³

Jednak pomimo wszystkich takich wezwań, Chiny pozostały i pozostają bardziej po stronie Rosji niż Ukrainy, deklarując jednocześnie swoją neutralność, co samo w sobie pociąga za sobą pewną dwuznaczność ich stanowiska.

Chiński Plan Pokojowy

Po roku konfliktu zbrojnego na Ukrainie, na początku 2023 r. Chiny ogłosiły wydanie dokumentu zatytułowanego *Stanowisko Chin w sprawie politycznego rozwiązania kryzysu ukraińskiego*, znanego również jako *Chiński Plan Pokojowy*, który przedstawia pogląd chińskich władz na pokojowe zakończenie wojny między Ukrainą a Rosją. Warto zauważyć, że wydanie "Planu pokojowego" poprzedziły działania dyplomatyczne Wang Yi, szefa Biura Komisji Spraw Zagranicznych Komitetu Centralnego KPCh⁴.

Na Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa spotkał się on z ministrami spraw zagranicznych wielu dużych państw zachodnich, w tym z sekretarzem stanu USA Anthonyem Blinkenem, a także z ukraińskim ministrem spraw zagranicznych Dmytrem Kulebą. Następnie udał się do Moskwy, gdzie spotkał się z ministrem spraw zagranicznych Siergiejem Ławrowem i prezydentem Rosji Władimirem Putinem. Niewątpliwie głównym tematem dyskusji na tych spotkaniach była Ukraina i pokojowe rozwiązanie konfliktu, jednak chiński dyplomata poruszył również ważniejsze dla Chin kwestie, a mianowicie: sytuację ze Stanami Zjednoczonymi i odwołanie wizyty z powodu balonu zwiadowczego oraz porozumienie z Rosją w sprawie gazociągu „Siła Syberii – 2”. Można więc powiedzieć, że chiński plan pokojowy został poprzedzony rzetelnym przygotowaniem dyplomatycznym opartym na zebraniu poglądów i stanowisk stron konfliktu oraz ich partnerów⁵.

---

³ «Дружба между РФ и Китаем не имеет границ». О чем договорились Путин и Си Цзиньпин, „Газета.ru”, 04.07.2022, <https://www.gazeta.ru/politics/2022/02/04/14495857.shtml> (data dostępu 21.07.2023 r.).

⁴ *China talks ‘peace,’ woos Europe and trashes Biden in Munich*, “Politico”, 18.02.2023, <https://www.politico.eu/article/china-wang-yi-peace-europe-joe-biden-munich-security-conference/> (data dostępu 21.07.2023 r.).

⁵ *Не прошло и года. Зачем Китаю мирный план по Украине*, Carnegie Endowment, 24.02.2023, <https://carnegieendowment.org/politika/89133> (data dostępu 21.07.2023 r.).

W rocznicę rosyjskiej inwazji chińskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych opublikowało 12-punktowe „Stanowisko Chin w sprawie politycznego rozwiązania kryzysu w Ukrainie”. W dokumencie opracowano niejednoznaczne postanowienia „Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa” opublikowanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych 21 lutego.

Dokument przedstawia 12 zasad rozwiązania kryzysu ukraińskiego. Podkreśla poszanowanie suwerenności, odrzucenie zimnowojennej mentalności i zaprzestanie działań wojennych. Wzywa do rozmów pokojowych, rozwiązania kryzysu humanitarnego, ochrony ludności cywilnej i jeńców wojennych. Szczególną uwagę zwraca się na bezpieczeństwo elektrowni jądrowych i zmniejszenie ryzyka strategicznego. Podkreślono również potrzebę ułatwienia eksportu zboża, zakończenia jednostronnych sankcji oraz utrzymania stabilności łańcuchów przemysłowych i logistycznych. Wreszcie, dokument mówi o promowaniu odbudowy po konflikcie i oferuje pomoc Chin w rozwiązaniu kryzysu⁶.

Reakcje na chiński plan pokojowy

Unia Europejska i Stany Zjednoczone podkreśliły, że traktują chiński dokument jako deklarację stanowiska, ale nie jako rzeczywisty plan porozumienia lub propozycję dla stron do negocjacji. „Chiny mają niewielką wiarygodność, ponieważ nie potępiły nielegalnej inwazji na Ukrainę” – powiedział sekretarz generalny NATO Jens Stoltenberg. Z kolei prezydent Rosji Władimir Putin oznajmił, że wiele punktów chińskiego planu pokojowego może zostać przyjętych jako podstawa do porozumienia, gdy Zachód i Kijów będą na to gotowe.

Reakcja Ukrainy natomiast była dość ostra i negatywna. Ukraiński rząd nie zgodził się z zapisami tego dokumentu, co potwierdzają oświadczenia ukraińskich władz. „Nie można proponować rozwiązania, które zasadniczo faworyzuje tylko jedną stronę – niewątpliwego agresora” – powiedział BBC Mychajło Podolyak, doradca ukraińskiego prezydenta. „W tej wojnie nie chodzi o terytoria, lecz o istnienie ukraińskiej państwowości. O absolutne prawo ludzi do suwerenności. O dominację lub porażkę prawa międzynarodowego. Dlatego każdy «plan pokojowy», który zakłada jedynie «natychmiastowe zawieszenie broni», a w konsekwencji obowiązkową «nową linię podziału» i kontynuację rosyjskiej okupacji części

---

⁶ *China's Position on the Political Settlement of the Ukraine Crisis*, 24.02.2023, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202302/t20230224_11030713.html (data dostępu 21.07.2023 r.).

terytorium Ukrainy - w ogóle nie dotyczy pokoju, ale wyłącznie celowego zamrożenia wojny” – dodał M. Podolyak.⁷

Niemniej jednak prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski zauważył, że propozycje Chin zawierają punkty, których on nie podziela, ale są też takie, które odpowiadają Ukrainie. Wobec powyższego Ukraina powinna współpracować z Chinami.

Tak więc, w oparciu o reakcję społeczności międzynarodowej, możemy wywnioskować, że ta chińska inicjatywa była bardziej retoryką niż przekonywującym wezwaniem do negocjacji, ponieważ sam plan pokojowy jest zasadniczo odzwierciedleniem chińskiej narracji podczas całej wojny.

Postawa Chin wobec Ukrainy

Ważnym aspektem w stosunkach między Chinami a Ukrainą podczas wojny była rozmowa telefoniczna między Xi Jinpingem a Wołodymyrem Zełenskim. 26 kwietnia ukraiński prezydent powiedział, że miał „długą i znaczącą” rozmowę telefoniczną z chińskim przywódcą. Był to ich pierwszy kontakt od rozpoczęcia wojny Rosji przeciwko Ukrainie i oczekiwany po marcowej wizycie chińskiego przywódcy w Moskwie. Oto kilka najważniejszych cytatów Xi Jinpinga:

- Chiny od początku opowiadają się po stronie pokoju. Naszym podstawowym stanowiskiem w sprawie kryzysu ukraińskiego jest promowanie pojednania i negocjacji.
- Chiny nie stworzyły kryzysu ukraińskiego, ani nie są stroną konfliktu. Jako stały członek Rady Bezpieczeństwa ONZ i odpowiedzialne mocarstwo, Chiny nie przyglądają się z boku, nie dolewają oliwy do ognia, a tym bardziej nie czerpią korzyści z kryzysu.
- Jedynym wyjściem z kryzysu jest dialog i negocjacje.
- W wojnie nuklearnej nie ma zwycięzców.
- Zaangażowane strony muszą zachować zimną krew i powściągliwość w kwestii broni nuklearnej, wspólnie zarządzać kryzysem dla dobra własnej perspektywy i losu ludzkości.

---

⁷ *Безучастное участие: что стоит за мирным планом Китая по Украине?*, BBC.News, 24.02.2023, <https://www.bbc.com/russian/features-64765649> (data dostępu 21.07.2023 r.).

- Strony powinny wyciągnąć wnioski z kryzysu w Ukrainie, zaangażować się w dialog, aby znaleźć sposób na zapewnienie długoterminowego bezpieczeństwa w Europie.
- Chiny będą nadal promować rozmowy pokojowe, podejmować wysiłki na rzecz szybkiego zawieszenia broni i przywrócenia pokoju.
- Chiny wyślą specjalnego przedstawiciela rządu ds. euroazjatyckich do Ukrainy i do innych krajów, aby przeprowadzić dogłębną wymianę poglądów na temat politycznego rozwiązania kryzysu ukraińskiego.
- Chiny dostarczyły kilka transportów pomocy humanitarnej do Ukrainy i są gotowe kontynuować udzielanie pomocy w miarę możliwości.⁸

W związku z wcześniejszym oświadczeniem, rzecznik chińskiego MSZ Wang Wenbin potwierdził, że „począwszy od 15 maja, Li Hui, specjalny przedstawiciel chińskiego rządu ds. euroazjatyckich, odwiedzi pięć krajów, w tym Ukrainę, Polskę, Francję, Niemcy i Rosję, aby omówić ze wszystkimi stronami polityczne rozwiązanie kryzysu ukraińskiego”.

W Kijowie spotkał się z ukraińskim ministrem spraw zagranicznych Dmytro Kulebą i ukraińskim prezydentem Wołodymyrem Zełenskim. Li Hui odwiedził następnie Warszawę, Paryż i Berlin, gdzie również odbył „dogłębne konsultacje w sprawie pokojowego rozwiązania kryzysu ukraińskiego”.

Wizytę w Rosji dobrze charakteryzuje cytat z ministra spraw zagranicznych Siergieja Ławrowa: „Obie strony wyraziły gotowość do dalszego wzmacniania rosyjsko-chińskiej współpracy w zakresie polityki zagranicznej, która zawsze ma na celu utrzymanie pokoju i stabilności w regionie i na całej planecie”.⁹

W wyniku tej misji chińscy dyplomaci stwierdzili, że „[p]rzedstawiciele krajów UE zgadzają się ze stanowiskiem Chin w sprawie potrzeby przeprowadzenia rozmów pokojowych na temat Ukrainy. Obie strony wymieniły poglądy na takie kwestie, jak polityczne rozwiązanie kryzysu ukraińskiego i dwustronne stosunki Chiny – UE”. W ten sposób wyraźnie widać

---

⁸ *Перша розмова Зеленського і лідера Китаю після вторгнення Росії. Про що домовились і чому це важливо*, 26.04.2023, <https://www.bbc.com/ukrainian/features-65398497> (data dostępu 21.07.2023 r.).

⁹ *О встрече Министра иностранных дел Российской Федерации С.В.Лаврова со Специальным представителем Правительства Китайской Народной Республики по делам Евразийского региона Ли Хуэем*, 26.05.2023, https://www.mid.ru/ru/press_service/vizity-ministra/1872644/ (data dostępu 21.07.2023 r.).

rosnącą aktywność Chin w wojnie, która wciąż podlega narracji o przestrzeganiu przez Chiny neutralności, potrzebie rozmów pokojowych między Ukrainą a Rosją i stabilizacji sytuacji¹⁰.

Chińska Republika Ludowa a Federacja Rosyjska

Warto przyjrzeć się temu, jakie były stosunki Chin z Rosją od początku wojny. Przywódcy Chin i Rosji wydały wspólne oświadczenie przed inwazją w lutym 2022 r., w którym stwierdziły, że ich rządy łączy „bezgraniczna przyjaźń”. Pekin, który postrzega Moskwę jako dyplomatycznego partnera w przeciwdziałaniu dominacji USA w sprawach światowych, odmówił skrytykowania inwazji i wykorzystał swój status jednego z pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ, aby odeprzeć dyplomatyczne ataki na Rosję.

Należy zauważyć, że Chiny są jedynym dużym rządem, który ma przyjazne stosunki z Moskwą i jest dźwignią ekonomiczną jako największy nabywca rosyjskiej ropy i gazu po tym, jak Stany Zjednoczone i ich sojusznicy wstrzymali większość zakupów.

W obszarze gospodarki ChRL stała się ważnym partnerem handlowym dla Rosji, która stara się złagodzić sankcje gospodarcze nałożone przez niektóre kraje w odpowiedzi na jej inwazję na Ukrainę. Chociaż Stany Zjednoczone twierdzą, że Chiny dostarczają broń do Rosji, Chiny zaprzeczają tym zarzutom. Istnieją jednak dowody na to, że Chiny mogą potajemnie sprzedawać Rosji zaawansowane technologicznie produkty, które mogą mieć zastosowanie wojskowe. Pomimo gwałtownego spadku handlu Rosji z krajami zachodnimi, jej handel z Chinami osiągnął rekordowy poziom w 2022 roku. Chiny kupują również znaczną ilość ropy i gazu z Rosji, aby zrównoważyć spadającą sprzedaż do UE. Ponadto oba państwa uzgodniły budowę nowego gazociągu¹¹.

Oprócz gospodarki, Chiny korzystają ze zmieniających się priorytetów Rosji, spowodowanych jej inwazją na Ukrainę, w dziedzinie modernizacji wojskowej. Największą nagrodą na horyzoncie dla Pekinu są negocjacje z Moskwą w sprawie dostępu do jej zaawansowanych technologii wojskowych, zwłaszcza systemów napędowych okrętów podwodnych, w których Chiny pozostają daleko w tyle za Rosją i Zachodem. Dotyczy to

---

¹⁰ *Ли Хуэй, специальный представитель правительства Китая по евразийским делам, провел переговоры с официальными лицами ЕС, 26.05.2023, https://www.fmprc.gov.cn/wjdt_674879/sjxw_674887/202305/t20230526_11084464.shtml (data dostępu 21.07.2023 r.).*

¹¹ *Ukraine war: What support is China giving Russia?, 20.03.2023, <https://www.bbc.com/news/60571253> (data dostępu 21.07.2023 r.).*

również wielu innych rosyjskich systemów uzbrojenia, w tym technologii pocisków hipersonicznych, w przypadku których ostatnie trzy dekady dostępu do zachodniej technologii pozwoliły Moskwie na rozwój i ulepszenie systemów z czasów radzieckich.

Wobec powyższego można wnioskować, że w trakcie wojny Rosja stała się raczej „młodszym partnerem” Chin niż równorzędną potęgą w regionie, co jest całkiem zgodne z wizją Chin.

Wnioski

Reasumując można powiedzieć, że stanowisko Chin w wojnie rosyjsko-ukraińskiej niewiele ma wspólnego z Ukrainą i raczej powinno być postrzegane przez pryzmat geostrategicznej rywalizacji Chin ze Stanami Zjednoczonymi. Przyszłość Ukrainy jest kwestią drugorzędną. Chiny raczej nie przyłączą się do żadnych antyrosyjskich sankcji, co nie wynika z poparcia przez Pekin inwazji militarnej FR na Ukrainę. Przyłączenie się do tych sankcji oznaczałoby poddanie się woli USA, co jest nie do przyjęcia dla Pekinu.

Z drugiej strony, Chiny wykazują ambicje do odegrania roli w mediacji w sprawie zawieszenia broni w Ukrainie, jednak chciałyby to zrobić na równi z USA i UE i być może dopiero po osiągnięciu przez Pekin porozumienia z Waszyngtonem i Brukselą.

To właśnie sprawia, że Chiny są ambiwalentne co do całkowitego poparcia którejkolwiek ze stron w wojnie rosyjsko-ukraińskiej. Ich geopolityczne kalkulacje prowadzą do starannie przemyślanych reakcji i minimalnego zaangażowania.

BIBLIOGRAFIA:

China talks 'peace,' woos Europe and trashes Biden in Munich, 18.02.2023, <https://www.politico.eu/article/china-wang-yi-peace-europe-joe-biden-munich-security-conference/>

China's Position on the Political Settlement of the Ukraine Crisis, 24.02.2023, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202302/t20230224_11030713.html

FM elaborates on China's basic position on Ukraine issue, 26.02.2022, https://english.www.gov.cn/statecouncil/wangyi/202202/26/content_WS62197992c6d09c94e48a57e9.html

Ukraine war: What support is China giving Russia?, 20.03.2023, <https://www.bbc.com/news/60571253>

Безучастное участие: что стоит за мирным планом Китая по Украине?, 24.02.2023, <https://www.bbc.com/russian/features-64765649>

«Дружба между РФ и Китаем не имеет границ». О чем договорились Путин и Си Цзиньпин, 04.07.2022, <https://www.gazeta.ru/politics/2022/02/04/14495857.shtml>

Ли Хуэй, специальный представитель правительства Китая по евразийским делам, провел переговоры с официальными лицами ЕС, 26.05.2023, https://www.fmprc.gov.cn/wjdt_674879/sjxw_674887/202305/t20230526_11084464.shtml

Не прошло и года. Зачем Китаю мирный план по Украине, 24.02.2023, <https://carnegieendowment.org/politika/89133>

О встрече Министра иностранных дел Российской Федерации С.В.Лаврова со Специальным представителем Правительства Китайской Народной Республики по делам Евразийского региона Ли Хуэем, 26.05.2023, https://www.mid.ru/ru/press_service/vizity-ministra/1872644/

Перша розмова Зеленського і лідера Китаю після вторгнення Росії. Про що домовились і чому це важливо, 26.04.2023, <https://www.bbc.com/ukrainian/features-65398497>